

Posudok habilitačnej práce
Mgr. Ulricha Wollnera, PhD.:
Problematika demokracie a starostlivosti o seba
v Platónovom dialógu Gorgias.

Ulrich Wollner zameril svoju habilitačnú prácu na Platónov dialóg *Gorgias*. Ako hlavnú problematiku svojho skúmania si vybral to, čo by sme s Aristotelom mohli nazvať „praktickým vedením“, t. j. politiku a etiku (teda sociálnu/politickú filozofiu a morálnu psychológiu).

Práca pozostáva z troch hlavných kapitol. V prvej autor skúma samotný Platónov dialóg, kladie si otázku jeho datovania a postavenia medzi ostatnými dialógmi. Skúma jeho štruktúru a svoju pozornosť veľmi vhodne zameriava na jednotlivé postavy dialógu, ktorých charakter je jedným dôležitých kľúčov k interpretácii nielen *Gorgia*, ale Platónových dialógov vôbec. V druhej kapitole sa venuje Sókratovmu hodnoteniu aténskych politikov. Z tejto pozície potom autor analyzuje Sókratov vzťah ku kľúčovým ideám aténskej demokracie – k politickej rovnosti, vláde väčšiny a démagógom, aby na základe nich načrtnol riešenie otázky Sókratovej politickej orientácie a jeho vzťahu k spartskému zriadeniu. (Na tomto mieste musím poznamenať, že autor veľmi vhodne skúma len názory postavy Sókrata v Platónovom *Gorgiovi* a v celej práci si je vedomý tzv. „sokratovského problému“, ako aj veľmi problematickej snahy niektorých interpretov o súhrnné charakterizovanie Platónovej filozofickej nauky.) Ostatná, tretia kapitola, je venovaná starostlivosti o seba, ktorú autor skúma na základe hypotézy o človeku ako mikrokosme a zdatnosti sebaovládania a jej aspektov, ktorými sú rozvážnosť, zdržanlivosť a cvičenie.

Zvlášť musím vyzdvihnúť autorovu prácu s komentujúcou literatúrou. Nielenže v nej má veľmi dobrý prehľad, o čom o. i. svedčí aj rozsiahly zoznam citovaných diel, ale je s ňou schopný aj veľmi dobre pracovať. Jednotlivé interpretácie nepoužíva „emblematicky“, ale kriticky ich porovnáva, uvádzajúc argumenty pre ich prijatie alebo odmietnutie, prípadne, ako sa neraz stane, ponúka vlastnú vyargumentovanú interpretáciu. Autor tak vlastne vedie dialóg s jednotlivými interpretátormi, dialóg, ktorý je, podľa jeho interpretácie Platónovho Sókrata v *Gorgiovi*, nielen základnou formou hľadania pravdy, ale zároveň vedie k porozumeniu samého seba, čím formuje osobnosť smerom ku konaniu v úsilí o dobro (s. 69).

Dovolím si teraz položiť autorovi aj niekoľko kritických otázok a pripomienok.

Ad s. 48 – 50. Rozdelenie rovnosti na aritmetickú a geometrickú je Platónov „vynález“, prečo je autor tak presvedčený o tom, že základom súdobej aténskej demokracie bola výlučne aritmetická rovnosť? Aristokratické tendencie, hoci postupom času permanentne odstraňované, z aténskej politiky nikdy nevymizli (napr. aj autorom spomínaná prístupnosť výučby v rečníctve len pre majetné vrstvy by to dosvedčovala). Istá forma

„geometrickej“ rovnosti – t. j. proporčného rozdelenia moci na základe nejakej schopnosti, teda bola v aténskej súdovej politike prítomná.

Ad s. 60 – 61. Nie som celkom presvedčený autorovou argumentáciou v prospech interpretačného stotožnenia pojmu „táravý“ (λάλοι) so *sykofantami*. Slovník LSJ pri ňom uvádza významy „talkative, babbling, loquacious“. Možno tu ide jednoducho o kritiku toho, že Periklés svojimi opatreniami „voviedol“ na súdy a do ľudového zhromaždenia (aj) hlúpe masy, ktoré nevedia povedať nič rozumné, a teda len tárajú. Na spojenie so *sykofantami* by možno mohlo skôr poukazovať slovo „chamtivý“, „hrabivý“ (φιλάργυρος) z autorom citovanej pasáže *Gorg.* 515e, a to nielen pre Periklovo zavedenie platby za účasť na súde a ľudovom zhromaždení, ale práve preto, lebo *sykofanti* získavali časť majetku tých, ktorých žalovali, pričom žalovali hlavne bohatých Aténčanov (slovo φιλάργυρος doslova znamená „striebromilovný“, a striebro bolo jedným z kľúčových platidiel a znakov majetnosti).

Ad s. 71. Súhlasil by som s názorom, ktorý autor podrobuje ostrej kritike, že u Platónovho Sókrata naša racionálna snaha nesmeruje k nejakému „trascendentálnemu vzoru“. Možno tu však ide len o drobný terminologický posun. Transcendencia totižto vôbec nie je v jazykovej či významovej výbave klasických autorov. Súhlasím s autorom, že v *Gorgiovi* je jasne ukázaná súvislosť medzi človekom a *kosmom*, pričom poriadok *kosmu* slúži človeku ako vzor jeho „osobného“ usporiadania. *Kosmos* však nie je „trascendentnou“ entitou, podobne, ako nie sú transcendentní ani antický bohovia (vrátane Platónovho Démiurga z *Timaia*).

Uvedené pripomienky sú skôr príspevkom do diskusie, než nejakou vážnejšou výhradou voči jeho práci. Za jediný vážnejší nedostatok považujem skutočnosť, že práci chýba záver. Práca síce obsahuje kapitolu *Záver*, ale tá je len zhrnutím jednotlivých kapitol, teda plní skôr funkciu „resumé“ než záveru. Čo by teda autor ponúkol ako skutočný záver svojej práce?

Záverom musím skonštatovať, že predložená habilitačná práca je napísaná veľmi kultivovaným jazykom (takmer) bez akýchkoľvek gramatických či štylistických chýb. Štýl práce je vedecký, ale pritom nie je „suchopárny“, myšlienky sú vyjadrené jasne a precízne. Práca je dostatočne kritická a, ako som spomenul v úvode, autor veľmi vhodne pracuje s relevantnou literatúrou.

Vzhľadom na uvedené dôvody habilitačnú prácu Ulricha Wollnera s názvom *Problematika demokracie a starostlivosti o seba v Platónovom dialógu Gorgias* hodnotím jednoznačne kladne a plne ju odporúčam pre habilitačné konanie.

V Pustých Úľanoch,
10. marca 2013

doc. PhDr. Matúš Porubjak, PhD.